

1. Obraz szlachty w Panu Tadeuszu Adama Mickiewicza

a. 1. Cele lekcji

i. a) Wiadomości

Uczeń:

- zna treść lektury pod tytułem *Pan Tadeusz*,
- zna podział ówczesnego społeczeństwa polskiego,
- rozumie znaczenie zachowania szlachty wobec warstw niższych.

ii. b) Umiejętności

Uczeń:

- potrafi dokonywać samodzielnych refleksji i przemyśleń,
- potrafi omówić cechy pozytywne i wady szlachty polskiej,
- potrafi bohaterom utworu przyporządkować warstwę społeczną, do której należy,
- potrafi dokonać charakterystyki bohaterów występujących w lekturze,
- kształci umiejętność pracy w grupie.

b. 2. Metoda i forma pracy

Pogadanka heurystyczna, praca z tekstem – analiza, mapa mentalna, burza mózgów.

c. 3. Środki dydaktyczne

plansza dydaktyczna

szablony wyrazowe

d. 4. Przebieg lekcji

i. a) Faza przygotowawcza

1. Nauczyciel podaje uczniom temat lekcji. Następnie pokazuje uczniom plansze numer 1, na której są wypisani stali i przyjezdni mieszkańcy Soplicowa ([załącznik 1](#) – wzór planszy). Następnie nauczyciel prosi uczniów o podział społeczeństwa szlacheckiego przedstawionego w utworze. Uczniowie wypisują warstwy szlachty polskiej na tablicy:
 - I. magnateria
 - II. średnio zamożna szlachta
 - III. zubożała drobna szlachta.
2. Następnie nauczyciel prosi o przyklejenie do poszczególnych warstw przykładów napisanych na szablonach papieru ([załącznik 2](#) – szablony).

b) Faza realizacyjna

Nauczyciel prosi uczniów o omówienie stosunku poszczególnych warstw szlacheckich do siebie. Uczniowie wskazują na niewłaściwy stosunek magnaterii do uboższej od siebie szlachty. Zauważyć powinni też pogardliwe podejście najuboższego szlachcica do chłopca.

1. Następnie nauczyciel dzieli uczniów na trzy grupy i przydziela im zadania:

I grupa – charakterystyka Stolnika Horeszko

II grupa – charakterystyka Hrabiego

III grupa – charakterystyka Sędziego Soplicy

3. Uczniowie pracują w grupach. Na wykonanie zadania mają około 10 minut czasu. Następnie przedstawiciele grup przedstawiają charakterystyki postaci ([załącznik 3](#) – karta pracy ucznia).

ii. c) Faza podsumowująca

1. Nauczyciel prosi o wymienienie zalet i wad szlachty polskiej ukazanej w omawianej lekturze ([załącznik 4](#). – notatka dla nauczyciela). Uczniowie prowadzą wymianę zdań i opinii.
2. Zadanie pracy domowej: Opisać jeden z obyczajów przedstawiony w *Panu Tadeuszu*.

e. 5. Bibliografia

Makowski Stanisław, *Romantyzm*, WSiP, Warszawa 1994.

Stefanowska Zofia, *Pan Tadeusz*, [w:] *Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny*, t. 2, PWN, Warszawa 1985.

Witkowska Alina, *Literatura romantyzmu*, PWN, Warszawa 1986.

f. 6. Załączniki

a). [załącznik 1](#).- wzór planszy

STALI I PRZYJEZDNI MIESZKAŃCY SOPLICOWA

Sędzia Soplica – gospodarz dworu

Ksiądz Robak – brat Sędziego (Jacek Soplica)

Tadeusz – bratanek Sędziego

Protazy – sługa Sopliców

Telimena – krewna Horeszków

Hrabia – potomek Horeszków

Zosia – wnuczka Stolnika Horeszki

Gerwazy – sługa Horeszków

b). [załącznik 2](#) – szablony wyrazowewraz z ich prawidłowym przyporządkowaniem:

magnateria arystokracja – Srolnik Horeszko, Hrabia

średnio zamożna szlachta ziemiańska – Sędzia Soplica, Podkomorzy
zubożała drobna szlachta – Wojski, Asesor, Rejent, Gerwazy, Protazy
szlachta zaściankowa - Dobrzyńscy

c). [załącznik 3](#) – karta pracy ucznia

grupa I – charakterystyka Stolnika Horeszko:

- butny
- dumny
- egoista zadufany w sobie
- rezyduje w okazałym zamku
- otacza go liczna służba
- sprawca tragedii Jacka Soplicy
- okrutny wobec Jacka
- patriota
- wróg zaborcy
- zajmuje się polityką
- zwolennik Konstytucji 3 Maja

grupa II – charakterystyka Hrabiego:

- arystokrata
- daleki krewny Horeszków
- marzyciel i romantyk
- dziwak
- „modny kawaler”
- kształci się za granicą
- lekkoduch
- zna się na malarstwie i rysuje
- zwolennik cudzoziemczyzny
- budzi się w nim polskość pod wpływem smutnych wydarzeń politycznych
- chce służyć ojczyźnie
- wystawił pułk na usługi kraju

grupa III – Sędzia Soplica:

- szlachcic ziemianin
- kawaler

- piastuje urząd sędziego
- w młodości służył na dworze u wojewody – ojca Podkomorzego
- objął majątek po Jacku dany mu przez targowicę
- poświęcił się gospodarstwu i wychowaniu Tadeusza i Zosi
- uprzejmy
- sprawiedliwy
- dobry i troskliwy gospodarz
- ma ludzki stosunek do chłopów

d). [załącznik 4](#) – notatka dla nauczyciela

zalety szlachty:

- patriotyzm – interesowanie się wieściami o Napoleonie
- waleczność
- solidaryzowanie się w obliczu zagrożenia
- gościnność
- przywiązanie do tradycji
- umiejętność wybaczenia

wady szlachty:

- duma
- pycha
- warcholstwo
- kłótność
- skłonność do awantur
- niski poziom umysłowy
- ni umiejętność organizowania się
- anarchia
- łamanie prawa

7. Czas trwania lekcji

45 minut

8. Uwagi do scenariusza

brak